

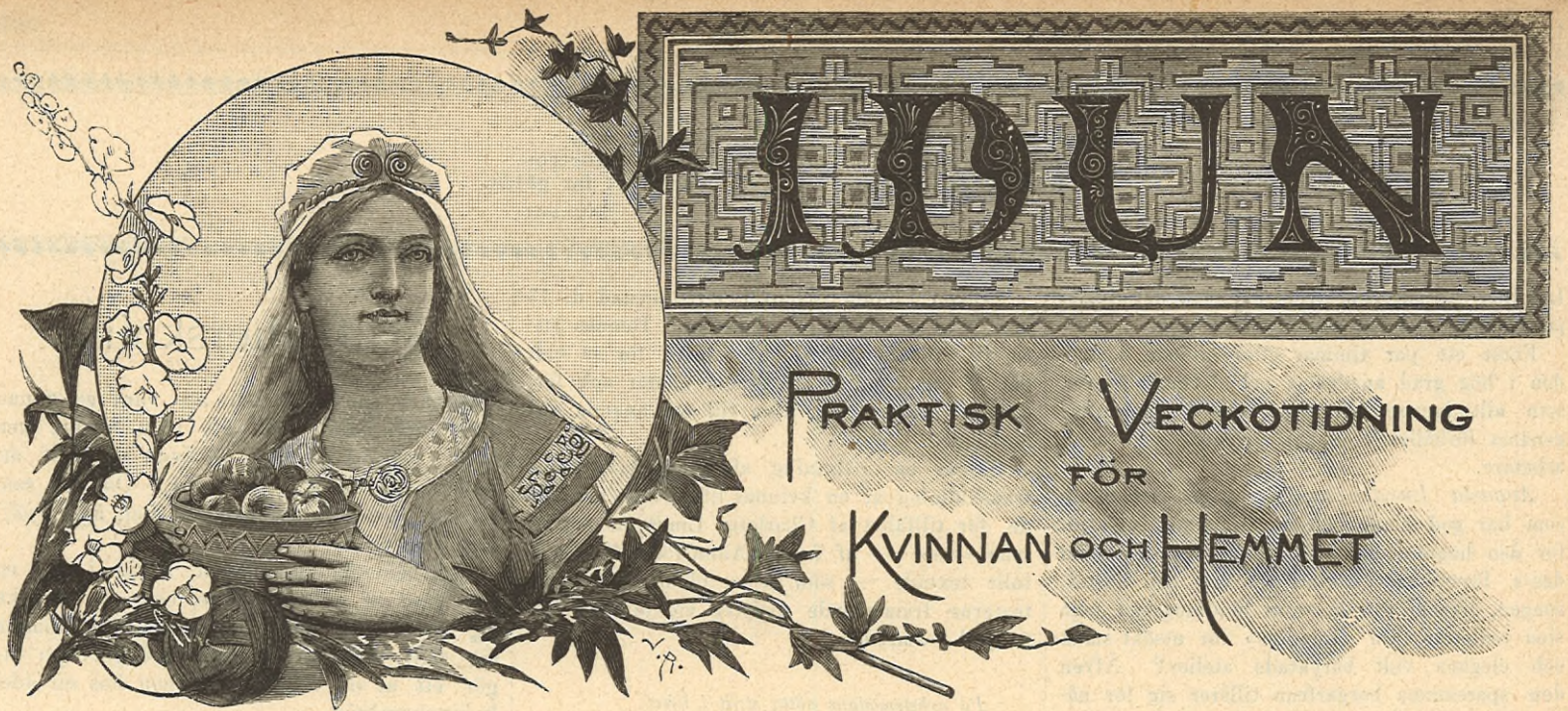

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Stockholm. Gernandts Boktr.-Aktieö.

N:r 15 (225)

Fredagen den 8 april 1892.

5:te årg.

<p>Prenumerationspris pr år: Idun med Modetidning och kolorerade planscher ..... kr. 8:— Idun m. Modet. utan kol. pl. • 6: 50 Idun ensam ..... • 4:—</p>	<p>Byrå: Klara v. Kyrkogata 7, 2 tr. (Aftonbladets nya hus.) Prenumer. sker i landsorten & post- anstalt, i Stockholm hos redaktion.</p>	<p>Redaktör och utgivare: FRITHIOF HELLBERG. Träffas & byrån kl. 12—1. Allm. Telef. 61 47.</p>	<p>Utgifningstid: hvarje helgfri fredag. Lösnummerspris 15 öre. (vid kompletteringar)</p>	<p>Annonspris: 35 öre pr nonpareillerad. För »Platssökande» o. »Lediga platser» 25 öre för hvarje påbörjad tiotal stafv. Utländska annons. 70 öre pr nonp.-rad.</p>
---	---	---	--	--

Augusta Lundin.

För icke länge sedan meddelade Idun bilden af en verksam och dugande kvinna, för hvars vackra lifsgärning en bemärkelsedag inföll. Det var slöjdspektisen för Stockholms stads folkskolor, fröken Hulda Lundin, hvilken då, i början af året, kunde blicka tillbaka öfver ett jämnt fjärdedels sekel af sin framgångsrika verksamhet i folkskolans tjänst. Det namn, som i dag skrives in öfver Iduns porträtt, tillhör äfven det, ehuru på ett annat område, ett af hufvudstadens mest kända och häres af en syster till den nyssnämnda, hvarom ock talar den tydliga släktlikhet, som våra läsarinor kunna konstatera å porträtten. Ett mindre vanligt sammanträffande af det vackraste slag är, att äfven för systern, fröken Augusta Lundin, vid ungefär samma tid ett tjugufemårs-jubileum firas, äfven här ett idogt, framgångsrikt arbetes jubileum.

Inom fröken Augusta Lundins affär var senaste lördag fest. Det storartade, vid Brunkebergs torg belägna modeetablissemnet, hufvudstadens förnämsta och kända öfver hela landet, räknade nämligen

då 25:te årsdagen af sin tillvaro och mottog med anledning däraf lyckönskningar från otaliga håll, så väl muntliga som skriftliga, per telegraf och i form af presenter, hufvudsakligen blommor.

På kvällen hade firmans innehafvarinna samlat sin stora stab af medhjälparinnor till en särdeles vacker festlighet. Sedan de till ett antal af omkring 200 uppgående gästerna samlats, öppnades festen med supé, som intogs vid sittande bord. Efter supén drogo sig gästerna ut i den stora arbetssalen, hvilken på det smakfullaste smyckats med flaggor och grönt, och hvaräst tillvaron af ett förhänge gaf en antydning om, att en särskild öfverraskning var beredd. Då förhänget drogs åt sidan, visade sig en särdeles smakfullt anordnad tablå. I midten syntes en vacker grupp, föreställande konsten, industrien, arbetet och handeln samt till vänster en annan, bestående af de senaste, dess bättre öfverståndna modernerna: krinolinerna och turnyren, vid sidan af hvilka nästa säsongens mode uppenbarade sig jämte framtidens kvinnodräkt, sådan vi enligt fröken

Klok och försiktig
vare hvar man,
i förtroende varsam.

Ofta de ord,
at andra förtros,
man dyrt får gälda.

HAVAMAL.

Lundins på senaste Köpenhamnsutställningen prisbelönade modell ha att vänta den.

Först ett par timmar efter midnatt afslöts den i hög grad angenäma och lyckade festen, som allt igenom bar vittne om det mest angenäma förhållande mellan principal och medarbetare.

Augusta Lundin är, som sagdt, ett namn som har god klang och är väl bekant, särskildt för den högre societetens damer. Hvilken bland dessa försummar väl att för vår- och höstsäsongen, liksom för de stora bjudningarna, taga sina toaletter från »Lundins» för utsökt smak och elegans vidt beryktade atelier? Äfven den sparsamma borgarfrun tillåter sig för någon gång den lyxen att beställa en dräkt från detta storartade etablissement. Och artisterna — framförallt artisterna! Huru skulle väl dessa kunna visa sin skönhet i sådan glans, om de ej hade fröken Lundins bepröfvade smak att rådfråga. Och »fröken Lundin» tröttnar aldrig att gifva råd. Bemötande hvar och en, hög som låg, med förbindlig älskvardhet, öppnar hon den ena kartongen efter den andra och förevisar de elegantaste tyger och garnityrer, hvilka fresta hvarje med estetisk smak begåfvad kvinna att, om också blott för en gång, offra på modets och lyxens altare.

Hvad som torde vara mindre bekant, är fröken Lundins varma intresse för sina arbeterskor. På samma gång fröken Lundin kläder och förskönar societetens damer, bereder hon utkomst åt omkring 160 unga kvinnor af folket. En högborna dam tycker måhända någon gång, att arbetslönen för hennes dräkt är väl högt taxerad, men fröken Lundin anser, att arbetaren är värd sin lön, och att det är bättre och nyttigare att utbetala en större arbetslön än att öfva välgörenhet och skänka almosor. — Fröken Lundins frikostighet mot sina arbeterskor inskränker sig dock icke till att allenast gifva god aflöning, utan yttrar sig på flerehanda sätt. Exempelvis kan nämnas hennes tillvägagående att ej genom realisation bortslumpa från säsongen öfverblifna klädspersedlar, utan i stället som skänker utdela dessa bland arbeterskorna. För ett par år sedan nedsatte hon ock sina arbeterskors arbetstid med 2 timmar, så att den nu omfattar tiden från 9 på morgonen till 7 på aftonen, kortare än hvad på något annat ställe inom samma fack torde existera.

Att denna frikostighet icke är någon som helst reklam, någon åstundan att vinna popularitet, framgår bäst af hennes arbeterskors vittnesbörd. Den, som i likhet med förf. till dessa rader, vid jubileet i lördags var i tillfälle se deras förtjusning vid erhållandet af fröken Lundins fotografi samt hört deras utrop: »Detta var det bästa af allsammans,» kan ej gärna misstaga sig angående deras känslor gent emot den aktade arbetsgifvarinnan.

Fröken Lundins affär öppnades den 2 april 1867 i en liten anspråkslös våning vid Malm-skilnadsgatan. Hvar och en, som skadat denna ringa början, kan ej annat än förvånas öfver, att af det lilla senapskornet uppvuxit ett så väldigt träd. Endast fröken Lundins förmåga som organisatör och ledare kan förklara denna kolossala framgång. Utan lånade kapital har affären år efter år vuxit, stigit i anseende och tillvunnit sig förtroende.

Fröken Lundin föddes i Kristianstad d. 13 juni 1840 af borgerliga föräldrar. Hennes yttre lif erbjuder ej något ovanligt, för så vidt det ej är ovanligt att genom mödor och försakelser kämpa sig fram till erkännande och anseende.

Såsom en afslutning af denna kortfattade framställning af en kvinnas lifsgärning må följande för tillfället af Charlotte Lindholm författade verser — af fröken Anna Palm förtjänstfullt textade — som af en bland dramatiska teaterns framstående artister vid jubileet den 2 april framsades:

*På arbetsmødans nötta stråt i lifvet
oss möta hviloställen här och där;
ett sådant, af betydning, blef oss gifvet
med denna högtidsdag, som inne är.
Så lät oss stanna, föra oss till minne
förgångna, städse lyckosamma år
och hylla, tacksamma i själ och sinne,
dig, festens drottning, som ibland oss står.*

*En huld försyn dig skänkte stora gåfvor,
och du — du har ej nedergräft ditt pund,
men handlat med de dig förlänta häfvor
som god förvaltare till denna stund.
Hur från en ringa början verket ledde
allt mer och mer framåt, det veta vi;
de tusen svårigheter löstes, reddes
af din ståndaktighet, din energi.*

*Det är dig till berömmelse och ära
att, när du modigt brutit dig en stig,
med trofast sinnelag du dina kära
och väna syskon samlade kring dig.
De hafva, dessa sysstrar uti ringen,
ock verkat framgångsrikt på ädelt vis;
men du, Augusta, djärfvast lyftat vingen,
dig främst tillkommer segerns lön och pris.*

*Men det är icke för de dina bara
du burit omsorg nnder flydda år;
därom hon vittnar denna ungdomsskara,
som här i dag till högtid samlad står.
Den henne fråga vill, han skall få veta,
att hon hos dig har gjort de bästa rön,
att man den »arbetsgifvare» får leta,
som ger så mycken tack och vinst till lön.*

*Dock — icke »lön» allenast. Du betänkte,
att »mänskan lever icke blott af bröd»;
en lofstund du ibland de unga skänkte
och gästfritt till ditt glada hem dem bjöd.
När våren kom med milda västanvindar,
du förde »skaran» ut till lundens sal
att njuta skuggan från de gröna lindar
vid sköna sommarstället — Ulriksdal.*

*Oräkneliga nödens offer lida,
rop efter arbete är städse hördt:
tack, att du öppnat arbetssalar vida
och dit så många unga kvinnor fört!
Att fliten parad är med rena seder
hos dina lärjungar, det kan man se;
af hvar och en det aktas såsom heder
att vara anställd vid din atelier.*

*Må lönen för din möda du få skörda
uti ditt samvetes, ditt hjärtas frid,
och må »de yngsta», hvilka djupt dig vörda
förlufva skönt din sena ålders tid!
Af ditt exempel må vi alla lära,
hvad idoghet och ädelt nit förmå,
och att vårt arbete skall frukter bära
i mån af hvad vi verka, hvad vi så.*

Själfbeherskning.

Svårt är det redan att vara en annan underdånig och att lyda någon, men ännu svårare är det att lyda sig själf, att underordna sig sin egen vilja. Om den, som förmår detta, säger man, att han äger *själfbeherskning*.

Själfbeherskning innebär alltid i sig en hög grad af själförnekelse, och att »förneka sig själf» vill säga detsamma som glömma sig själf för andras vilja, en dygd, som utgör ett af de vackraste dragen hos en ädel kvinnokaraktär.

Kvinnan bör och måste i sina handlingar och sitt uppträdande bevara en måttfull jämnvikt. Den kvinna verkar frånstöta, som häjdlöst ger vika för sina uppbrusande känslor och sin häftighet. De hos kvinnan så ofta förekommande hysteriska anfallen häröra mestadels från bristen på själfbeherskning. Och likväl är det just utöfning af denna dygd, som är nödvändig, för att man skall kunna uppfylla sällskapslifvets plikter. I detta senare fordrar hänsynen till medmänniskorna, att man tiger, då man kanske kände det största behov att med ett spetsigt svar bemöta ett skarpt omdöme, eller att man väntar lugnt, tills förbittringen lagt sig, och då först besvarar en skrifvelse, på hvilken man kanske i första uppbrusningen skulle ha gifvit ett hårdt, bittert svar. Detta är själfbeherskning, själförnekelse.

Man måste medgifva, att utöfningen af densamma fordrar stor moralisk kraft, men den stärker människans karaktär till allt godt och ger motståndskraft mot lifvets frestelser. Men själfbeherskningen måste läras och inskärpas hos oss genom uppfostran. Den, som ej genom uppfostran i hemmet redan vants vid själfbeherskning, får sedermera göra det i lifvets skola, och de lärdomar denna skola bjuder på, äro mycket hårda.

Hemmet bör vara en förberedande skola för lifvet; inom familjelifvets tränga gränser måste karaktären redan dans, därute i lifvets bränningar, i umgänget med människorna, får den först sin fulla utbildning och mognad. Föräldrar, som alltid böra tjäna barnen som förebild, måste genom sitt föredöme lära dem själfbeherskning.

Ingenting skadar mera i det skarpsynta barnets ögon föräldrarnes auktoritet och aktningen för dem än s. k. äktenskapliga scener, som utspelas inför dess åsyn. Själfbeherskningen är en dygd, som är absolut nödvändig. Brottsmålsstatistiken visar, att många existensers moraliska och fysiska undergång berott på bristande själfbeherskning, liksom en erfaren därhusläkare förklarade, att den talrikaste klassen af sjuka utgöres af personer, hvilkas egensinne ej kufvats i den tidigaste ungdomen, under det de, som hållits till ständig själfbeherskning, mera sällan blifva sinnessjuka.

Vänjen därför tidigt edra barn vid själfbeherskning!

E. Z.

Stackars barn!

Ögonblicksbilder af Ludvig Roman.

I.

Är Fritz ett snille?

Fritz är en dum pojke. Hans pappa själf säger det, mamma och grannarne bekräfta det, och Fritz tviflar ej ett ögonblick på, att det är sannt. I jämförelse med andra pojkar finner han sig enfaldig eller åtminstone mindre klyftig. Då andra äro lifliga och muntra och alls inte ha något mot att pröfva sina unga krafter på första bästa äfventyr, går han omkring som en drömmare, otillgänglig och oduglig till allt.

Och det är en olycka. Fadern säger det, och alltså är det sannt. Och skulle Fritz äfven tvifla — tron på den faderliga klar-syntheten har hos honom så eftertryckligt inpräglats, att inte ens det ringaste tvifvel länge kan bestå.

Fritz går i folkskolan och nästan alla ut-sikter äro för honom uteslutna att få tillfredsställa sin sjukliga lust att sluka skön-literatur och själf fuska med skrifveri. Och ändå har han redan vid åtta år författat dikter, som till och med skolläraren gifvit beröm.

»Gud vete, hvem han fått det från,» sade fadern, »inte är det från mig och inte heller från mor; men skrifva kan han, det måste jag säga.»

Men då fadern talar så, kommer Fritz till den blygsamma slutsatsen, att han, när allt kommer omkring, ändå inte är så dum, som hela byn tror.

Hela eftermiddagen sökte man fåfångt Fritz hemma och i granngårdarne. Fadern grälar öfver den late slyngeln och håller en risbastu i beredskap åt honom — då finner man honom till sist uppe på vinden, där han krupit ut genom takgluggen, stirrar på molnen och drömmar — Gud vete hvarom . . .

Fritz skickas med en spade till trädgården för att gräfva om ett bönländ. Spaden bringar i dagen en larv, som slingrar och vrider sig och åter söker krypa ned i den luckra jorden. Detta gifver Fritz anledning till en mängd betraktelser. Till en början stöder han sig på spaden, men sätter sig snart på marken och reflekterar öfver uppfyllandet af lifsmålet, som äfven det minsta lefvande kryp ej kan undandraga sig — äfven tordyfvelhonan kryper ned i jorden, lägger där sina ägg och — dör; grubblar öfver, hur larven kommer ur ägget, ur denna puppan och ur puppan åter den fullt utvecklade tordyfveln Grubblar öfver detta »vara» och »icke vara», och under tiden blir det kväll — och Fritz har knappast hunnit börja sitt arbete. Fadern ger honom en kännbar lektion i pliktuppfyllelse, och Fritz är förkrossad i medvetandet af sin brottslighet och sorgsen öfver, att han icke med vilja gifvit sin far anledning till förargelse, att drömmerierna komma öfver honom ungefär som sömnen, och att han då omöjligen kan rycka upp sig.

En tidning meddelade nyligen en artikel af en känd författare; »Hvarifrån komma våra snillen?» Däri drefs ungefär den satsen, att på landet förekomma flere genier, än staden förmår frambringa.

Är nu Fritz ett snille?

Sedan han slutat skolan, sänder fadern honom till staden i snickarelära. Fritz' håg ligger likväl åt annat håll. Han skulle, så gärna han vill lefva, vilja besöka en »riktig»

skola, som han säger, men fadern bemödar sig redligt att prygla de öfverspända idéerna ur honom, och »mästaren» i staden har fått fullmakt att göra detsamma.

Fritz skall säkert bli en dålig handverkare. Jag fruktar för hans framtid, ty om ej en oväntad händelse kommer honom till hjälp, är fara värdt, att han går under.

II.

Bara talangfull.

»Försök att ta det med undergifvenhet, fru doktorinna: det värsta är inte långt borta. Jag kunde inte stå till svars för att längre invagga er i hopp, då —»

Doktorinnan hör ej mer. Våldsamt gråtande störtar hon in i rummet, där hennes trettonåriga dotter ligger på dödsbädden.

Hon kastar sig öfver den döende och bestormar henne med hjärtslitande böner att ej öfvergifva henne.

»Oförnuftig som alltid,» brummade läkaren i skägget; »den stackarn får ej ens dö i fred!»

Och han försöker just få den jämrande modern från bädden, då den döende med möda lyfter sina armar, slingrar dem om moderns hals och i en matt kyss tröstar henne:

»Gråt inte, mamma. — — Jag känner mig — så nöjd — —» Tungt sjunka armarne tillbaka, och fru doktorinnan faller sina tårar öfver ett lik.

För fem år sedan var den unga Klara en blomstrand flicka, som i sin hälsas fulla flör var redo till hvarje barnligt upptåg. Däremot var det klart för alla, som kände henne, att hon var ett litet dumhufvud. Redan a-b-c-d beredde henne oöfvervinneliga svårigheter — och dock var den unga vildhjärnan en favorit hos alla lärarinnorna. Med förunderlig envishet eröfrade hon i alla klasserna sista platsen, och hon presiderade där med en så innerlig frimodighet, att det inte föll någon in att för platsens skull betrakta eller bemöta henne med missaktning. Och då en gång den olyckan drabbade henne att genom ett bra svar rycka en plats upp, hade hon all brådska att genom en afsiktlig dumhet på nytt eröfra den så kär blifna platsen.

Sådan var Klara, innan hennes öde träffade henne.

Det var ungefär fem år sen, som en ung musiker kom till staden, i hvilken Klaras mor bodde. Han förde med sig en del rekommendationsbref, af hvilka ett äfven gjorde honom bekant med Klaras moder. Han var på en konstresa och hade för afsikt att efter några konserter draga sina färde; men då den sista konserten var gifven, hade han funnit sådant behag i den vackra staden, att han utvalde den till sin framtida hemvist och i förtid afbröt sin konstresa — — fru doktorinnan var änka och därtill ung, vacker, rik — och hon hade inte gjort någon hemlighet af sitt tycke för den unge, bleke konstnären.

Klara kunde spela några enkla visor och sonatiner af Kuhlau tämligen flytande.

Herr Fridman, som vi vilja kalla vår konstnär, visste, att man inte bättre kan smickra en mor än genom att berömma hennes barn. Så skyndade han sig att i det intet ondt anande barnets obetydliga färdighet finna spåren af en stor talang, som icke finge förspillas. Och fru doktorinnan är eld och lågor: hennes barn — en konstnärinna, stor och hyllad som — ja, som *han* — — och hon denna konstnärinnas moder —!

»Hvem är damen där — där i logen — närmast scenen?» så hör hon redan i andanom nyfikna åhörare fråga.

»Hvar — jäså, där! Ni känner inte henne! — Det är konstnärinnans moder!»

Konstnärinnans moder! Hur berusande det klingar!

Klara gäller för ett dumhufvud; då vore det ju förlorad möda, om man skulle hålla efter den lilla att plugga på läxorna; den vunna tiden kan ju i stället användas för att studera musik. Klara är på det hela inte alls förtjust häröfver; om hon också gärna någon gång hänger vid pianot, är allt regelrätt studium henne djupt förhatligt. Men hennes mor tar härvidlag ingen hänsyn. Klara har en talang att odla, och den får inte försummas. Fritimmarne bli allt mer förkortade, och slutligen kommer det därhän, att Klara måste tillbringa hvarje ledig stund vid pianot.

Det har sina följder: Klara är ett snällt barn; hon älskar innerligt sin mor och har aldrig förtjänat några förebråelser för olydnad. Så fogar hon sig äfven nu efter mammas vilja — men förlorar därigenom aldeles sin friska, öfverdådiga glädtighet. Hon blir allvarsam och grubblande och inser nu, att sista platsen ändå just inte är någon hedersplats. Hon är, som hon väl vet, inte dum, endast trög. Och om också hennes tröghet är af den art, på hvilken man inte allvarsamt kan vredgas, så är flit i alla fall mera beröm värd; Klara inser det, som sagdt; hon blir läraaktig, hennes naturliga klokhet kommer henne till hjälp, och inom kort ser sig den själsäkra »priman» i klassen förvandlad till en »sekunda» genom den »dumma Klara».

Nu vaknar äregirigheten. Klara vill behålla den förvärfvade första platsen, liksom hon förr höll på den sista. Men det förstnämnda är betydligt svårare än det andra, och Klara måste ligga i af all kraft. Hon ägnar samma arbete åt alla de mångfaldiga ämnen, som dess värre drifvas i våra högre flickskolor. Är redan detta betydligt enerverande, så kommer därtill det eviga pianospelandet och gör resten. Efter ett år är Klara endast en skugga af sitt forna jag.

Mamma förlofvar sig med herr Fridman, och nu upptäcker denne plötsligt, att Klara är »bara talangfull».

Bara talangfull! Klara fröjdar sig hjärligt åt, att hon inte är något geni; nu skall det väl ta en ände med allt pianodunkandet.

Men nej! Fru doktorinnan skulle visserligen hellre äga en genialisk dotter än en »bara talangfull»; men om nu också Klara endast är talangfull, så bör icke denna hennes talang gå under.

Och det blir vid det gamla.

Klara är klen, och fru doktorinnan förundrar sig första gången Klara klagar. Hvad kan fattas barnet? Läkaren kommer. »Hvila! Hon är öfveranstängd!» — Dumheter, menar fru doktorinnan; hvad skulle hon öfveranstänga sig med. Att spela piano är ett nöje, och skolan måste hon väl ändå alltid gå igenom.

Det blir fortfarande vid det gamla, och Klara blir allt sämre.

Då dör herr Fridman några få veckor före det tilltänkta bröllopet.

Och Klara hoppas — och är åter glad, trots mammas sorg.

Men fru doktorinnan älskade den döde; hvad som erinrar om honom är henne kärt, och hon betraktar det som ett heligt testamente att odla den talang, som han upptäckt hos hennes barn.

Och det blir alltjämt vid det gamla.

År förgå. Klara har ränt upp till en lång, sjuklig flicka, på hvilkens bleka kinder cirkelrunda feberrosor blossa; ögonen ligga djupt inne och lysa med en nästan hemsk glans. Klara är sjuk — en blomma, darande för lien, som svänges öfver henne.

Så kommer en kulen höstdag, då Klara inte förmår stiga upp; hon vet inte själf, hvad som felas henne, men det känner hon väl, att hon är sjuk, dödssjuk.

Läkare hämtas. Han skjuter fru doktorinnan ut genom dörren, undersöker och utfrågar den sjuka och skakar betänksamt på hufvudet.

Därute väntar modern med oroligt hjärta.

»Absolut ro! Hon får på intet vis uppöras — ni förstår! Mycket betänkligt, men vi få väl se, kanske —»

Han drog på detta »kanske»; läsaren känner utgången.

Och fru doktorinnan följer gråtande den med blommor höljda kistan. Hennes tårar gälla hennes hjärtas barn, denna varelse som visserligen var »bara talangfull», men som dock besuttit en betydande begåfning och nu genom en förtidig död ryckts undan en förhoppningsfull framtid.

Så tänker fru doktorinnan.

Men Klara har vetat bättre, då hon döende sade:

»Jag känner mig så nöjd ...»

Hvem har rätt?

En fråga för våra »baldrottningar»

af

I D—f*

I forna tider ansågs dansen såsom något förnedrande och var en konst, som endast utövades af trälar och slafvar.

Andra tider, andra seder! I våra dagar dansar man öfverallt, ända ner ifrån dräggen, som på krogen tager sig en svängom vid drag-spelets skrällande musik, upp till de högsta kretsar, där man tråder dansen vid orkesterns brusande toner.

En bal erbjuder en egendomlig anblick. Man ser unga flickor, som eljes blygsamma och tillbakadragna icke skulle tillåta den minsta förtrolighet af en främmande man, utan tvekan eller motvilja hasta ur den ene kavaljerens armar i den andres. Och hvilka kavaljer sedan! Många, hvilkas namn de nyss hafva hört för första gången, och andra, lättsinniga rouéer, hvilkas blotta vidrörande borde vara en skymf för hvarje hederlig kvinna. Men hvad gör det, blott de få dansa, dansa hela natten — hvarje dans! Och mödrarna, ungdomens och moralens väktare, hvar äro väl de? Jo, de sitta rundt väggarna och se på, så innerligt förnöjda och stolta öfver, att deras döttrar äro så firade och uppburna, utan att finna det minsta stötande i den förtrolighet, som råder de dansande emellan. Hvad skulle väl en af dessa mödrar säga, om hon i ett sällskap, där det icke vore bal, såge en herre, efter nyss skedd presentation, utan vidare lägga armen

*Trogn vår kända regel, att ingen ärlig mening må undertryckas, lämna vi gärna plats för denna uppsats, ehuru den synes oss onödigt sträng och exklusiv. Atskilligt tänkvärdt bringar den onekligen. Den kanske kan ge uppslag till ett litet meningsutbyte. Iduns spalter stå öppna.

kring dotterns lif och trycka henne intill sig? Och likväl vore det ingen annan skillnad, än att det då skedde utan ackompagnement af en orkester — men det kan väl icke göra något hvarken till eller ifrån.

Och dräkten sedan! Hvertill skall det väl tjäna, detta oblyga blottande af öfverkroppen, som såväl yngre som äldre kvinnor göra sig skyldiga till, och som ofta går så långt, att en läkare om en ung fru på en bal kunde säga, att hon hade så litet på sig, att hon förkylde — magen!

Det är en obehaglig fråga för de skyldiga, hvarpå de söka gifva de mest tillfredsställande svar, men faktum är, och det låter ej bortförklara sig, att det åt dansen ger något ännu mera oblygt och lascivt. Att det för många män är ett pikant nöje att se former blottade, som borde vara dolda under klädningens skyddande veck, är utom tvifvel, men lika säkert är, att mången med vämjelse vänder sig från en syn, så föga kysk och kvinnlig.

Icke sannt, kanske? Se då på denna flicka, som genom behagsjuka åtbörder och små koketta skratt vill ådraga sig människens uppmärksamhet, under det att kinderna blossa, ögat fuktas och det i korsettens tvångströja instramade, till hälften blottade bröstet flämtande söker efter luft, och säg, om det är en företeelse, vid hvilken blicken dröjer med välbehag.

Unga flickor bruka urskuldande säga, då denna fråga kommer på tal: »Vi dansa för dansens egen skull, emedan det är så hänförande att svänga omkring vid orkesterns toner, och vi ägna aldrig en tanke på kavaljeren. Hvarför vi ha uringade lif, är endast, för att det då är så mycket lättare att dansa.»

Är det verkligen så, så är det förunderligt, att ännu ingen fallit på den idén att ställa till baler för endast kvinnor. Där skulle de i hur lätt dräkt som helst, utan att därför sära anständigheten, kunna svänga om af hjärtans lust, men jag vågar tvifla på, att den dansen, trots den mest hänförande orkestermusik, skulle kunna, som en annan, med samma nöje fortgå från klockan åtta på aftonen till tu eller tre följande morgon. På samma sätt med männen. Det skulle vara ganska intressant att se, om de kunde uthärda med det nöjet att dansa med hvarandra, om det så blott vore för en enda timme. Åh nej, låtom oss icke försöka framställa dansen och balerna i en vackrare dager, än de förtjäna, ty det nyktra förståndet och eftertanken visa dem dock obarmhärtigt i deras rätta ljus.

På landet kan dansen vara ett oskyldigt nöje, men hvilken himmelsvid skillnad är det ej mellan dessa anspråkslösa tillställningar och de stora städernas lysande fester. De unga, som alla känna hvarandra sedan barndomen, komma tillsammans i all enkelhet, och dansen går så lugnt och ärbart för sig, mera att likna vid en sällskapslek än något annat och utan en skymt af detta raffinerade koketteri, som gör städernas baler så frestande och så — motbjudande.

»Mycket tål man, innan man förgås.» På denna regel är baldamen ett slående bevis. Hon som annars påstår sig ha en så ömtålig fysik, att hon icke kan taga en halftimmes promenad i friska luften, utan att vara förbi af trötthet, som är nödd att föra den strängaste diet, och som slutligen är känslig för den obetydligaste temperaturförändring, hon kan i balsalen med dess kväfvande värme och i dess af parfymer och damm förskämda luft hvirfla omkring timme efter timme och skölja ned glas på glas af iskyld champagne eller

andra iskalla drycker och rätter och tvekar ej heller att utsätta sig för det skarpaste korsdrag, då man för att kunna andas är tvungen att kasta upp fönstren — sinnesruset kommer henne att glömma allt, både svaghet och försiktighet.

Och följderna häraf?

Vistas en sommar vid någon af våra badorter vid kusten och lägg märke till dessa kvinnor — vintersäsongens firade baldrottningar — som på vid dagsljus glämliga ansikten bära tydliga spår af invärtes krämpor, och du skall få ett tydligare svar, än som kan lämnas i ord.

Hvem har rätt: de gamle, som i dansen sågo något förnedrande, eller nutidens människor, som i den hafva ett af sina mest retande nöjen?

Vårkännin

*På Kastellholmsklinten dröjde
hon med lillebror en stund,
sedan de i vackra vädret
gjort en arla morgonrund.*

*Hän från Nybroviken gled
sprängda isflag nu förbi,
och kring kajen lekte vågen
åter sorlande och fri.*

*Vinscharne vid Djurgårdsdockan
hördes re'n i liflig gång,
och i fjärran, ifrån slipen
trängde hammarns gälla sång.*

*Re'n dit ut mot saltsjöleden
styr en ångare helt käck,
ett par resenärer märkas
ock bland fraktgodset på däck.*

*Frisk är taflan. — Pysens ögon
muntert följa isens färd,
medan systemens blickar glida
tankfullt öfver solstänkt fjärd.*

*Sextonårig, förra våren
gick hon fram, blef kvinna re'n;
nu i vinter fick hon göra
sin entré i societén.*

*Men det är ej om den hyllning,
man åt hennes fägring gaf,
som hon nu betagen drömmar;
allt för nog hon fått där af.*

*Långt ditut till skär och kobbar
tanken följer ångarn åt,
ut från kvalm och stela fester,
ut på glada minnens stråt.*

*Ut till villan, skogomsluten,
där sin barndom bort hon lekt,
och där hafvets friska vindar
mättade af tångdoft smekt.*

*Ack, hvad skulle hon ej gifvit,
om hon blott fått vara med
där på däck! — Stackars liten
af en sällsam längtan led!*

*Kanske skulle hon där ute
möta brukets inspektör,
han som plägat tidt och ofta
hälsa på hos dem i fjor ...*

Kanske skulle han numera
visa litet mer respekt
än förut, då hennes klädning
ej ens öfver vaden räckt...

Kanske skulle han ej längre
blott ett barn i henne se...
Ack, hon minns nog, hur han kunde
varma blickar äfven ge!..

Kanske — kanske...! Hennes kinder
purpras af en rodnad varm —
Men då spritter hon ur drömmen,
störd af lillebrors allarm.

Han är frukosthungrig, pysen,
trött på nöjet längese'n;
vårens svärmiskt trolska stämning,
han ej lärt att fatta den.

Octavio Beer.

I "damernas paradiset".

Paristeckningar för Idun
af Alvar Arfwidsson.

I.

Det var en gång i den stora staden Paris
ett ungt par...

De hade funnit hvarandra, jag vet inte hvar,
och de lefde nu gifta, jag vet knappast af hvad.

Han hade en anspråkslös plats såsom bi-
trädare i magasinet »Au petit Thomas» vid
Rue du Bac.

Hon var en fattig, ung flicka med en lika
anspråkslös befattning i någon af de mindre
butikerna i kvarteret.

Fattiga, nåja, det voro de båda, men spar-
samma också, och konsten att arbeta förstodo
de. Arbetet älskade de, arbetet blef deras
lefnads lösen.

Och hur det var de arbetade och lade styf-
ver till styfver, så kunde de en vacker dag,
ett stycke längre ner på samma gata, upp-
rätta ett magasin de nouveautés, hvars like
världstaden ej dittills sett, och som var lik-
tydigt med en hel revolution inom handels-
världen, ett verkligt jättemagasin, hvars bi-
trädare räknades i tusental och årsräkenska-
perna i millioner.

De afledo för några år sedan, de båda ma-
karne, först han och snart därefter hon.

Och då testamentet öppnades, befanns det,
att hustrun till f. d. biträdet vid »Lille
Thomas», den forna butikflickan, lämnat dona-
tioner, ej i hundratusenden, utan i millioner,
t. ex. 16 millioner till sin personal, 6 milli-
oner till välgörande ändamål, såsom understöd
åt skriftställare och artister o. s. v.

Den likfärd, som bereddes modepalatsets
drottning, kunde med skäl kallas furstlig.
Medan liket hvilade på lit-de-parade, var hu-
set ända upp till andra våningen klädt med
svarta draperier. Kistan fördes på en vagn,
dragen af 6 svarta hästar, hvar och en ledd
af en lakej. Den följdes närmast af 300
barn. Frankrikes mest frejdade konstnärer
vandrade i sorgetåget, och i templet var det
de yppersta sångarne från Stora operan, som
utförde musiken. Oräkneliga voro de folk-
massor, som då voro i rörelse: Journal des
Débats jämförde därför detta tillfälle med
Gambettas och Victor Hugos begrafningsdagar.

En saga! Ja, låter det inte så? Den lilla
butikflickan och den fattige employéns hi-

storia, herr och fru Aristide Boucicauts —
Au Bon Marchés!

* * *

AU BON MARCHÉ!

Heliga namn, af alla parisiskor uttaladt
med vördnad och andakt! Tempel, hvars
tröskel ingen provinsdam beträder, utan att
hjärtat klappar häftigare! El Dorado, som
hägrar hvarje dag i tankarne för dem alla,
drönda paradiset med modegudinnans frukter
på godt och ondt!

Ja, småle nu inte, min läsarinna! Besöker
ni det — och, var uppriktig, ni har längtat
därefter! — så sker det väl ej med andakt,
men med beundran åtminstone, och något para-
dis är det möjligen inte för er, men helt sä-
kert ett fästlott.

Se här ett rekommendationskort från »Iduns»
chef! Er arm! Jag blir er ciceron.

* * *

Dock, före själfva besöket, en blick på
huru varorna anlända.

Det jättelika etablissementet är indeladt i
70 s. k. rayons eller sektioner. Hvar och
en af dessa lyder under en chef, som är sjä-
len däri, ett slags allsmäktig direktör på sitt
område. Det är han, som gör inköpen för
sin sektion.

Denna sistnämnda fråga — inköpet —
sammansänder med den om modernas upp-
komst.

Men moderna uppkomma ju hos damskräd-
darne och storsömmerskorna, anmärker ni.

Åja, storsömmerskorna och herrar damskräd-
dare med Worth i spetsen kunna understun-
dom »lancera» en kappa, en robe, en hatt,
ja, t. o. m. en hel kostym — i den fina
världen, bland »de högsta 10,000» i sam-
hället.

Men det för hela kvinnovärlden gemensamma
snittet, den allmänna färgen för en viss säsong,
det fastställes genom nouveautés-magasinet
försorg. Det är därifrån, som parolen går ut
till den stora publiken.

Ty i Paris är det ej blott damen af värld
och aktrisen, som vilja vara moderna. Äfven
till den fattigaste arbetarflicka i Belleville
sträcker sig lusten att »vara med sin tid». Äfven
hon vill vara mondän, och mondän är
den enkla, billiga dräkt, som hon skaffar sig
i Au Bon Marché.

Men återvändom dit. Samtidigt med att
sektionschefen på sitt område öfvervakar för-
säljningen, har han sina tankar äfven på
nästa säsong. Han framlägger sina olika
sorter, han samtalar med kunderna därom,
och han söker att gissa sig till deras tycken
och önsknigar. Så är det med föreståndaren
för linnevarorna, för banden, för skorna, o. s. v.

När deras åsikt är stadgad, begifva sig eta-
blissementets uppköpare ut i landsorten till
de stora fabrikanterna, och dem emellan upp-
stå nu långa öfverläggningar om hvad som
nästa gång helst bör kastas ut i marknaden.
Modeetablissementets agent medför sin känne-
dom om publiken, och fabrikanterna sin erfa-
renhet om stoffer, sin fantasi o. s. v. Båda
ha naturligtvis intresse af, att det blir någon-
ting så nytt som möjligt. Och så...

Beställningen är gjord, arbetarne gripa sig
an. Och allt efter som artiklarne bli fär-
diga, sändas de till Paris.

Det är ett inströmmande af varor af alla
slag, som fortgår nästan hela året om, men
kulminera i mars och april, tiden för sommar-
nyheterna, och september och oktober, tiden
för vinternyheterna.

Jag bör tillägga, att en stor del af de
artiklar, som etablissementet säljer, förfärdigas
inom dess egna murar. Detta är förhållandet
med en del linnevaror, herrskjortor, kalsonger,
underkjortlar, m. m.; genom sinnrika maskiner
kan till exempel en enda arbetare tillskåra
200 skjortor per dag.

* * *

Varorna finnas där. Det gäller nu att sälja
dem.

Som ni helt säkert vet, min dam, betyder
au bon marché: till godt pris. Att »sälja
allt till godt pris och med fullkomligt förtro-
ende» var alltifrån början herr och fru Bou-
cicauts affärsregel vid rue du Bac, och de
afgafvo t. o. m. den i Paris oerhörda förkla-
ringen, att de ville återtaga hvarje köpt arti-
kel, hvarmed kunden ej var nöjd.

Men hur kunna solida varor säljas till så-
dant pris? Det beror på massproduktionen.
Medan en dyrare butik i grannskapet säljer
t. ex. en enda hatt, säljer Au Bon Marché
kanske tio och gör naturligtvis större förtjän-
ster, ehuru dess hattar äro billigare.

Om den oerhörda tillströmningen af kun-
der kan ni själf göra er en föreställning, min
dam, eftersom vi nu stå utanför portalen,
tåligt väntande i en kö, som hemma i Sverige
skulle leda tanken till någon stor börsbazar
eller dylikt.

Därinne finnes ju också någonting för den
mest skilda smak, där bli alla kostymbegär,
alla icke alltför fantastiska modekapriser till-
fredsställda.

Där vänta toalettartiklar för furstinnan och
för arbeterskan — ja, t. o. m. för dräktre-
formdamen. För damer och herrar, för damer,
hvilka som målarinnorna Rosa Bonheur och
Louise Abbema samt perserfarerskan, madame
Dieulafoy, bära mansdräkt midt på gatan, och
för herrar, hvilka dela Sardanapalos' och
Richard Wagners förkärlek för kvinnodräkten
(ja, det lär verkligen finnas en herre, som har
myndigheternas tillåtelse att bära kvinnlig
dräkt, emedan hans spåda figur skulle göra
honom löjlig i rock och pantalonger).

— Och nästa gång, min dame, in i
helgedomen, in i själfva »paradiset»!

Tre systrar.

En sannsaga

berättad af

Vilma Lindhé.

(Forts.)

En förut okänd gäst — sorgen — hade slagit sig ner på Öboda. Här som alltid kom den med olika skiftningar för hvarje människohjärta och med all lifvets bitterhet till innebörd.

Majorskan hade sett folksamlingen ute på isen och kommit nedrusande med spetsmantilj öfver axlarna — hennes hjärta hade sagt henne, hvad som händt. Ingen visste sig ha sett något mera hjärtslitande än hennes förtviflan.

Den natten sof ingen på Öboda!

Majoren gick med tunga steg fram och åter — åter och fram — utan rast eller ro. När morgonen grydde, hade han blifvit en gammal man.

Hans hustru, som haft det ena hysteriska anfallet efter det andra, hade fått morfin och låg försänkt i en dvala, som för stunden råddade henne undan medvetandet af det förfärliga, som öfvergått henne.

Hur Anna genomlefde denna natt, mindes hon ej, och hade det ej varit för de där mörka hotfulla ögonen, som hon ständigt såg, liksom hade hon haft dem framför sig, hade hon redan ändat sitt lif.

Hon lefva, då de voro döda, de vackra, glada, älskade, lyckliga?! Hon lefva, den fula, elaka, föraktade!

Hon hade hört ungefär dessa ord redan på isen bland folkmassan och tyckt sig läsa dem som tankar i tjänarnes — ja, i föräldrarnes blickar.

Hon kände det ej bittert nu mera. Det var så naturligt, så sannt — helt och hållet hvad hon själf tänkte.

Hvarför var det ej hon som gått bort?

Hvilka dödsqual hon än utstått, intet kunde jämföras med det, hon nu hade att genomlefva.

Om hon ropat, om hon varnat dem? Hon ensam var orsak till deras död!

Dessa tankar marterade henne ända till vanvett.

Hade hon hatat sina systrar? Hon mindes det ej — kände endast, att hon nu älskade dem med brinnande, förtärande ånger, saknad och smärta.

Hvarje den obetydligaste skiftning i deras utseende och sätt drog hon sig till minnes. Om de lefvat! Hon skulle velat vara deras tjänarinnorna, deras slafvinna — de skulle fått behandla henne hur som helst, hon skulle varit lycklig blott öfver att vara dem nära.

De begrafdes i själfva parken, på invigd plats och i samma kista.

Folk från när och fjärran strömmade till för att visa sitt deltagande eller stilla sin nyfikenhet.

Alla visste, att föräldrarna sörjde som de där intet hopp hafva.

Blommor sändes långt ifrån som till en fest — hela grafven fylldes därmed.

Den unge pastorn talade så gripande om blomstret, som idag gläder med sin fågring och i morgon är förvisnadt. Hans stämma darrade af rörelse, men tonade ändock klar och fyllig ut öfver mängden.

Han talade om den kärlek dessa båda unga åtnjutit af hvar och en, som känt dem, och om huru de älskat hvarandra in i döden.

Sist vände han sig till de nedböjda föräldrarna och den tröstlösa systemen.

Anna stod med den svarta slöjan djupt neddragen och ögonen slutna, medan en nervös sprittning då och då genomlade henne. Hon hade slagit ena armen om en ung björk, ty hon kände, att hon ej längre kunde hålla sig uppe.

»Rena och syndfria hafva, mänskligt att se, dessa unga ryckts bort ur tiden,» sade pastorn med vibrerande, tårfylld stämma, »men Herren lofvär oss ett återseende, och när han lägger sitt kors på, är det för att föra oss in på den svåra, men säkra vägen till evinnerligt lif hos honom.»

Ord i denna stund kända djupare än någonsin — ord gärna hörda, gärna trodda; men nu som alltid glömda för de ljusa, breda vägar, där människor helst vandra.

* * *

Det var sent på aftonen då pastorn tog afsked. Han hade suttit inne hos majorskan och talat hugsvalande ord om Herrans nåd och tidens helande makt.

Hon hade ej hört på honom, men det var något tröstande i hans blotta närvaro. Hon var rädd för ensamheten, och han hade känt hennes flickor. När han talade om *dem*, lyssnade hon och fann lindring i sina kval.

»Jag skall be er dotter komma in,» sade han, då han gick — »ni bör ej vara ensam.»

»Min dotter?» Hon stirrade på honom, som hade hon ej förstått — så begrep hon och vände sig bort.

Majoren hade stängt sig inne i sitt rum, för stolt att visa sin sorg.

Det skymde på, och stjärnorna framträdde bleka och matta.

Sjön gick helt öppen nu vid andra stranden, och en ränna hade huggits upp från bryggan vid Öboda och dit ut, så att det var möjligt att ro fram till prästgårdsbryggan.

Pastorn gick långsamt med tungt hjärta. Han kunde ej glömma dessa unga, sköna kvinnor, som han nyss sett så lifsvarma och glada. Hade han hållit af dem mer än han vetat, då deras sorgliga slut syntes honom mer än han kunde bära? Eller var det föräldrarnes och systemens hejdlösa sorg, som gripit så djupt i hans hjärta?

Något formlöst, en skugga syntes det honom, gled hastigt förbi neråt sjön.

Nästa ögonblick hade han den fången.

»Anna!»

Hon var nära att falla, och han tvang henne ned på ett af terrassens trappsteg. Så förvildad, förtviflad, utom sig, syntes hon, att han skälfde till af förfäran och medlidande.

»Anna! Hvart ämnar ni er?»

Hon hukade sig ner, kröp ihop liksom under en pressande tyngd och slog händerna för ansiktet.

»Jag kan inte, kan inte lefva!» framstötte hon.

»Jo, ni kan! Ni måste kunna!» Han sade det med en fasthet, som skrämde och på samma gång liksom lyftade henne upp.

»Om jag ropat — om jag varnat dem — ni vet inte! Det är jag, som dödat dem!»

Det sades i så skärande vild förtviflan, att han ej fann ett ord till svar.

Så böjde han sig ned och strök med handen öfver hennes hår, åter och åter, mildt och kärleksfullt som en moder skulle gjort det.

Det var, som om något brustit inom henne, som om mörkret och kölden flytt, medan hon grät — grät, tills hon ej orkade längre.

Han hade satt sig bredvid henne och höll hennes ena hand i sin.

Så reste han sig upp.

»Gå hem nu,» sade han mildt, »försök att blifva något för edra föräldrar, och kom ihåg, att jag litar på er.»

Stilla, skälvande i alla leder, steg hon upp, räckte honom sin iskalla fuktiga hand och gick.

En stund stod han kvar och såg efter henne, så gick han ner till bryggan, löste båten och rodde hemåt.

Ännu länge hörde hon de jämna årtagen, där hon stod kvar på verandan med ögonen fästade på stjärnhimmeln. Där uppe — ej nere i det kalla djupet — skulle hon nu söka sina systrar.

* * *

Fyra år hade gått.

Majorens hufvud var alldeles hvitt, och majorskan var en gammal skröplig kvinna, helt och hållet beroende af sin omgivning. Båda hade åldrats förfärande hastigt.

Ännu bar hon sorgdräkt och gick hvarje dag in i det rum hennes vackra döttrar bebott, där allt stod orördt sådant de lämnat det. Ännu kelade hon med sin sorg som med det käraste och bästa lifvet hade kvar att gifva.

Dock hade tiden mildrat smärtan, som den alltid gör — äfven emot människans vilja — och dagens små intressen började mer och mer fångla hennes tankar.

Majoren hade blifvit fåordig och tvär samt gick helt och hållet upp i kommunalärenden och jordbruk.

Tomma och öde stodo de stora, ljusa rummen, där musik, dans och glädje haft sitt hemvist. Inga besökande kommo längre till den tysta gården, där sorgen ständigt gästade. Ingen längtade nu mera dit, och mer än en vägfarande tog en omväg för att slippa fara där förbi.

En och annan verklig vän kom dock emellanåt och blef gärna emottagen. Främst af alla kyrkoherde Berger, som fått pastoratet efter den gamle prostens.

Första året talde majorskan ej någon hänsyftning ens på de båda hädangångna; men så småningom blef det henne ett behof att tala om dem — tala i oändlighet, så att det behöfdes mycket tålmod och kärlek för att ej tröttna.

Och den, som aldrig tröttnade, var Anna! Från den stunden hon räckte prästen sin hand ute på terrassen tog hon sitt kors uppå sig och bar det tåligt och utan knot.

Hon närmade sig föräldrarna, utan att de gifvo akt därpå. Kände sig tillbakastött, men kom åter — trofast, ödmjuk och kärleksfull. Kom obeaktad och otackad, med tusende tjänster, med vänliga ord, med ett leende midt under smärta och kamp.

Tusen trötta fjät gick hon för deras skull. Tusen små glädjeämnen hade de henne att tacka för, och så småningom — långsamt men säkert — smög hon sig in i deras hjärtan.

Huru stort rum hon hade där, visste de ej själfva. Fadern var jämförelsevis lätt att vinna. Hon blef hans högra hand vid skötandet af gården, och det tungsinta uttrycket i hans ansikte försvann, när han fick se henne.

(Forts. o. slut i nästa n.r.)

Akta planschverk och böcker!

Gammal och erfaren, skulle jag naturligtvis komma för att taga en öfersikt öfver det unga hemmet. Efter en grundlig inspektion från källare till vind hade vi lämnat den unga husmodern i köket och sutto nu i god ro och pratade i salongen, min unge svåger och jag.

På divansbordet lågo flere planschverk och böcker i praktband, och det var med anledning af dem vår lilla dispyt började.

»Åh, ser du en ring efter ett vinglas på er »Fänrik Stål». Och du som är så rädd om dina böcker!»

»Ja, det har nog grämt oss, men hvad skall man göra? Man kan ju ej hjälpa, att det finns folk, som är nog tanklöst att sätta sina vinglas och kaffekoppar på dyrbara praktverk, och det lyckas ej alltid att oförmärkt lyfta bort koppen.»

»Men medgifvas måste, att det ej alltid beror på tanklöshet, ty ofta äro borden så öfverfulla af böcker, att ingenting annat återstår än att placera koppen på böckerna. Mycket klokare vore det att hafva en hylla för böckerna och lämna borden fria.»

»Det borde man nästan, ty sådana här ringar äro ingalunda trefliga; men mycket ofrefligare är det ändå att i en del hem finna böckerna suddiga och rifna, med tydliga spår af barnens smörfingrar. Då man en gång förskaffar sig dyrbara böcker, borde man äfven begripa att ej lägga dem i händerna på barn.»

Jag fattade eld. Hvad förstod han sig på barn? Han talade naturligtvis endast från bokvurmens synpunkt.

»Tror du, att barn så lätt kunna hållas ifrån allt, så att de ej någon gång kunna få tag i en dyrbar bok?»

»Man kan väl en gång för alla förbjuda barnen att röra böckerna!»

»Du tänker naturligtvis, att barn aldrig kunna vara olydiga; att de ej en och annan gång under mammans frånvaro kunna smyga sig till att få titta i de frestande granna böckerna.»

»Detta vore hjälpt med att, då man går ut, stänga till dörrarna till salongen. Men jag talar ju dessutom ej om sådana olyckshändelser, utan om sådana hem där böckerna bära spår af att ofta hafva tummats af små barnhänder. Detta är bestämdt en vårdslöshet.»

»Inte behöver man vara så synnerligt vårdlös för det. Du kan alls inte förstå, huru ofta man blir tvungen att gifva barnen snart sagdt hvad som helst för att hålla dem stilla, exempelvis då man får besök.»

»Då kan man skicka ut dem till barnjungfrun.»

»Har du någonsin hört, att, då det kommer besök, barn kunna hållas i stillhet af barnjungfrun? För öfrigt kan det lätt hända, att barnjungfrun måste anlitas för uppässningen, och det är just vid sådana tillfällen planschverken komma i fara.»

»Ja, vet du, då köpte jag hellre ett planschverk mindre och använde de penningar ett sådant skulle kosta till uppköp af 5 eller 6 bilderböcker. Dessa skulle gömmas för att endast vid trängande behof framtagas, och sålunda räddade jag mina vackra böcker.»

»Sådana saker förstår du ännu inte, ty du har ingen erfarenhet,» förklarade jag och skred med bibehållen värdighet ut ur rummet. Skulle jag låta en sådan gulnäbb tro sig kunna lära en gammal mauma? Aldrig! Men i största tysthet beslöt jag ändå att låta Iduns

läsarinna få del af hans goda idé, fullt litande på deras diskretion att ej för honom förråda mitt nederlag.

Maria Nyström.

Ur notisboken.

Kvinnorna vakna. Vid senaste stadsfullmäktigvalen i Stockholm begagnade sig 124 kvinnor af rösträtt. Lifligaste intresset ådagalades i fjärde valkretsen (Östermalm), där 48 kvinnor deltog i valet. I andra valkretsen 32, i tredje 25, i första 12 och i femte 7 kvinnor.

Kronprinsessan som utställarinna. Nationalmuseum har öppnat en större utställning af fotografier från Egypten, hvilka kronprinsessan Victoria till största delen själf tagit under sin vistelse därstädes, och nu benäget ställt till museets disposition. Utställningen är anordnad i den stora gravrysalen i öfre våningen.

En permanent utställning i hufvudstaden, afsedd för såväl konst- som industrialster, är afsedd att öppnas i den stora cirkusbyggnaden vid Karlavägen, hvilken efter nödiga omändringar tyckes bli synnerligen lämplig härför. Då vi tillika nämna, att i samband därmed i den stora byggnaden kommer att anordnas en fullständig vinterträdgård, som hittills saknats i Stockholm, med allt hvad därtill hörer, taga vi för gifvet, att företaget af allmänheten skall omfattas med all den uppmärksamhet, det verkligen förtjänar. Till förmån för detsamma hafva flere af våra mest betydande konstnärer och industriidkare uttalat sig. Vi torde snart få tillfälle återkomma till saken.

En stor kvinnas minne. Emelie Flygare-Carléns lösörebo gick förra veckan under klubban. Spekulanterna voro få och prisen på den celebra författarinns kvarlåtenskap blefvo högst blygsamma. En del af fru Carléns vänner hade visserligen infunnit sig och följde ibland buden utöfver yrkesspekulanterna, men ej ens de souvenir dessa ville tillförsäkra sig förmådde betinga sig några högre pris. Nordiska museet gjorde en del inköp och torde ha kommit i besittning af en rätt vacker samling minnen af fru Carlén, hvilka väl skola försvara sin plats i museet.

Dräktreformen. Fredrika Bremer-förbundets dräktreformförening hade årsmöte den 30 mars i förbundets lokal under ordförandeskap af fru Scholander. Föreningen äger för närvarande 13 ombud i landsorten, och expositioner af föreningens modeller ha under året varit anordnade i Jönköping och Upsala.

När damerna roa sig. Kvinnoklubben gaf den 30 mars i hotel Continentals stora sal för medlemmar och inbjudne en dramatisk soaré efter ett särdeles omvexlande program. Den talrika publiken bjöds såväl på sång af klubbens kör som på fiol- och pianospel, solosång och en tillfällighetspjäs med prolog, benämnd »Olympier i landsflykt», af signatören C. S. Ja, ej ens Terpsichores konst var orepresenterad, enär en ung dam utförde en sjömansdans, som ovedersägligen var aftonens glanspunkt.

Det säger sig själf, att endast damer medverkade. I tillfällighetspjäsen, som presenterade större delen af den kända Olympen, spelades både Jupiter, Eskulap m. fl. af damer, hvilka buro långa skägg och grekiska kostymer — med modifikation. Efter soaréns slut serverades en enkel supé, i hvilken både gudar och människor gemyligt deltog.

Damernas Idun — »Nya Idun» — firade i lördags samkväm. Därvid utfördes en kör med soli ur operan »Mireille» af Gounod, anordnad af fru Charlotta Asplund. Af fröken J. von Hofsten upplästes en af henne själf författad berättelse. Fröken Ellen Key meddelade några intressanta drag ur furstinnan Daschkoffs lif.

Aftonens konstutställning utgjordes af ett pastelporträtt och åtskilliga akvareller af fröken E. Bergström, landskap i olja af fröken A. Holsteinson, flere landskap i akvarell och en gobelinsmålning af fru A. Boberg, född A. Scholander, hvarjämte Svensk konstindustriutställning exponerade en del glödritningar, komponerade och utförda af fröken R. von Düben, samt en duk i romansk stil, komponerad af fröken Maria Adelborg.

Vacker kvinnoslöjd. En mönstersamling för träskärning är otvifvelaktigt en nyhet, hvilken kommer att hälsas med tillfredsställelse af alla vänner af svensk slöjd. En sådan har nu i dagarne utkommit, innehållande en mängd stiltrogna och om artistisk smak vittnande mönster, komponerade af fröken Therese Bergström, hvilken vid Köpenhamsutställningen erhöi stora guldmedaljen för sina om ovanlig smak vittnande träsniderarbeten.

Svenska — läkare i Amerika Bland dem som i dagarne graderats från Hahneman Medical College märkes en svenska, miss Augusta Linderborg. Miss Linderborg är syster till förre utgifvaren af den svansk-amerikanska tidningen Svenska Tribunen.

Ett bröllop utan damer. För någon tid sedan infunno sig på en af Berlins finare restauranter tre elegant klädda herrar och hyrde för en uppgifven dag festvåningen för ett bröllop. På bröllopsdagen rullade det ena eleganta ekipaget efter det andra fram till restaurantens portar, och herrar och damer — de senare i sällskapstoalter efter modet — stego upp i festvåningen. Slutligen kom brudparet; bruden var klädd i en utsökt hvit atlasdräkt med långt släp samt bar krona och slöja; brudgummen var en löjtnant vid ulanerna. I kapellet försiggick vigseln på öfligt sätt, hvarefter bröllopsgästerna satte sig ned till bröllopsmiddagen, hvilken bjöd på läckerheter från alla världens delar.

Det har senare kommit i dagen, att hela detta ståtliga bröllop var ett skämt — ehuru visserligen ej af de finare — anordnad af den rike amerikanaren Adalbert Russel Vithney. Själf spelade han brudens roll, och hans vänner bland de unga Berlin löjtnanterna hade öfvertagit de andra damrollerna.

Kinesisk etikett. Miss A. Safford i England, hvilken en längre tid vistast i Kina, har i utdrag öfversatt en gammal kinesisk bok, som handlar om, hur man för två tusen år sedan ansåg, att kinesiska damer borde skicka sig. Enligt denna värdsnadsvärda urkund var en kinesiskas första plikt att »tillbedja sin make som himlen». Om hans lif var i fara, fick hon aldrig tveka att dö för honom. I närvaro af sina föräldrar eller svärföräldrar fick hon ej »nysa, hosta, ej håller sätta sig, hur trött hon än var. Hon skulle se glad ut och betjäna dem på ett mildt och behagligt sätt.»

Det är väl allt en smula för mycket!

Teater och musik.

Kungl. operan. Å den dramatiska afdelningen har upptagits »Marsk Stigs döttrar», skådespel i 5 akter af Ludvig Josephson med till stycket komponerad musik af August Söderman. Första uppförandet ägde rum i tisdags inför en ganska talrik publik, hvilken tycktes lifligt intresserad af det effektfulla skådespelet. Stycket var visserligen sina brister, såsom åtskilliga longörer, särskildt i sista akten; men nekas kan ej, att det är skickligt gjordt och förräder en mer än vanligt vaken blick för sceniska effekter. Utförandet var på det hela taget tämligen godt. Marsk Stigs döttrar spelades af frökarna Zetterberg och Lindén. Den förra hade här tillfälle att lägga flere goda sidor af sin talang i dagen. Litet mera genomgående jämnhet i spelet torde dock vara önskelig. Hr Engelbrecht hade i konung Erik Prästhatares roll fått en tacksam uppgift, som han tillfredsställande utförde. Fru Dorsch skulle varit en bra Mossamor, om rösten klingat något mindre ungdomlig. Fröken Lindenau fyllde rätt väl sin plats i drottningens föga sympatiska roll.

Hrr Ranft, Carlsén och Hjertstedt torde och förtjäna omnämnas som resp. ärkebiskopen, riddar Olof och kungamördaren Ranild. — Södermans vackra och stämningsfulla musik väckte likaledes bifall. Flere inropningar förekommo, däribland författarens.

Fru Véhon-Halvorsen avslutade i onsdags sitt gästspel med utförandet af Violettas roll i »Traviata». I dag upptages ånyo »Gioconda», sedan fru Östberg nu åter tillfrisknat efter en tids sjukdom.

Fjärde symfonikonserten gafs i lördags för fullt hus under anförande af *Andreas Hallén*. Programmet upptog endast tvänne nummer, men dessa så mycket märkligare. Först kom Schumanns härliga musik till lord Byrons dramatiska dikt »Manfred», som förut aldrig gifvits härstädes, undantagandes iverityren, som spelats på flere konserter. Sångpartierna utfördes af fröknarna *Holmstrand* och *Almabi* samt hrr *Strömberg*, *Nygren*, *Grafström* och *Bröderman*. Det melodramatiska föredraget sköttes hufvudsakligen af hr *Engelbrecht* samt fru *Dorsch* och fröken *Zetterberg*. Utförandet var synnerligen förtjänstfullt och hedrar såväl dirigenten som hofkapellet och de öfriga uppträdande. Som slutnummer på programmet var satt Beethovens utomordentligt målande och intressanta pastoralsymfoni, hvars utförande af hofkapellet helt enkelt var mönstergillt. Symfonikonsertens hela program förtjänar att upptagas ännu en gång.

K. Dramatiska teatern, som sedan i torsdags förra veckan för till sista plats utsåld salong gifvit August Blanchés lustspel »Ett resande teatersällskap», och som i går ämnat gifva det nya programmet »Bröllopet på Valéni», har måst uppgifva denna plan på grund af från flere håll uttryckt önskan att ännu några aftnar gifva det klassiska lustspelet, emedan en stor publik, som önskat se detsamma, ännu ej lyckats erhålla biljetter. Med vänligt tillmötesgående af hr Lagerqvist att fortfarande som gäst utföra Ölanders roll uppföres »Ett resande teatersällskap» därför hvarje afton till och med om söndag, hvartill såsom förprjaser de närmaste aftnarne gifvas »En kritikers debut»; »Den inbillningssjuka» samt »Mellan fyra ögon» och »Kapten Puff».

Vasateatern gaf i onsdags för 125:te gången »Mikadon», naturligtvis under lifligt bifall och för full salong.

Aulinska kvartetten avslöt i måndags sitt femte arbetsår med en soaré, som värdigt anslöt sig till alla sina föregångare. Den insats, den unga kvartetten under dess skicklige ledare, konsertmästaren *Tor Aulin*, gjort i hufvudstadens musiklif, är verkligen af sådan betydelse, att den musikalskande allmänheten, särskild den som håller på god och gedigen kamarmusik, bör anse det som en kär plikt att fortfarande skänka sitt understöd åt de unge, sin sak så hängifna förmågorna.

Att bifallet denna afton var lika lifligt som välförtjänt, är det oss ett nöje att kunna konstatera.

Ilona Eibenschütz gaf i tisdags sin första konsert härstädes. Tyvärr voro vi förhindrade bevista densamma, hvarför vi måste uppskjuta ett vidare omnämnande af hennes spel till efter hennes andra konsert, som gifves i morgon lördag, likaledes i Musikaliska akademien.

Fru Littmarck, den framstående skådespelerskan vid Dramatiska teatern, gifver skärtorsdagen en dramatisk soaré å nämnda teater, hvarvid antagligen komma att uppföras: »Otellos hämnd» och »Kärlek utan strumpor».

Idealerna.

Berättelse

af

C. O. Gumælius.

Belönad med hedersomnämmande vid Iduns stora pristäffing.

(Forts.)

»Har ingen fara,» sade Anna föraktligt, »anser Axel dem vara trefliga, betyder det, att de kunna dricka punsch och berätta ungarlshistorier, men på samma gång sakna sinne för allt högt och ädelt här i lifvet. Man känner till det där.»

»Tänk, om de vore sångare,» utbrast Siri lifligt. »Axel är så road af musik, att det är ganska sannolikt, att någon af de där förtroliga vännerna är musikalisk.»

»Matfriska tror jag man med säkerhet kan an-

taga dem vara,» inföll brukspatronen munter, »och således kunna Siri och Elsa påräkna beundrare, medan Anna tills vidare dväljes i de högre regionerna och väntar på, att någon Schiller eller Shakespeare skall förvilliga sig hit till Finnsbo och hjälpa henne att lösa lifvets gåtor.»

»Käre Collén,» sade frun, »att du alltid skall reta Anna. Inte rår hon för, att hon fått ärfva min smak för intelligenta sysselsättningar och därför ej kan finna sig tillfredsställd af den flärd och prosa, som ni andra anse som det bästa af allt. För öfrigt tycker jag, det är lindrigast sagt mindre lämpligt af en far att så där med ovarsam hand vidröra känslor och kanske väcka till lif tankar, hvilka hans unga döttrar förut ej ens anat.»

Medan frun med mycken själfbelåtenhet öfver sitt lilla vackra tal återföll i sin vanliga värdiga tystnad, tömde brukspatronen ett glas vin, i det han kastade en komisk blick på de unga döttrarna.

Under den vecka, som förflyt mellan den omtalade middagen och Axels ankomst, gick allt sin jämna gång på Finnsboda, och man kunde åtminstone ej af de unga damernas yttre uppträdande märka, att deras lugn blifvit störtd. Anna läste och skref, Siri musicerade och målade och Elsa deltog, kvitterande som en fågel, i det stora hushållets skötande. Det enda ovanliga var, att de ej en enda gång behöft resa in till Storeby, dit de annars hade ärenden hvar och hvarannan dag.

På morgonen af den dag, då Axel väntades, frågade brukspatronen, hvem som ville följa med in och möta honom. »Vi taga vursten och spannet, så kunna vi resa allesamman. Vill du, min gumma?»

Men frun orkade inte, Anna ville ej, och de andra flickorna hade icke tid.

»Dumheter,» utbrast brukspatronen förargad. »Seså,» tillfogade han i den ton, som visade, att den annars så glade mannen kunde taga husbondeväldet, då han ville, »någon måste följa med. Skall det vara första gången Axel kommer hem och ej finner någon emot sig. Om ni inte vilja, att jag skall tro er vara riktiga höns, så kommer ni med. Klockan tolf står vagnen för dörren.»

Och därmed gick han. Antingen det nu var fruktan att räknas till de där mindre snillrika varelserna eller om de måhända endast behöfde förevändningen af tvång för att följa sina egna önskningar, alltnog... på utsatt tid stodo de alla tre färdiga på trappan, iförda de smakfullaste toaletter.

»Det var rätt,» sade fadern belåten och tillfogade, sedan han tagit dem i närmare betraktande, »och jag ser, att ni gjort er riktigt granna för Axels skull, he, he, he!»

Bland de väntande, hvilka voro samlade utanför den lilla stationen, märktes särskildt en grupp af unge män, hvilka under skämt och skratt mönstrade de förbigående. Då familjen från Finnsboda nalkades, inträdde dock en aktningvärd tystnad, och alla hufvudbonader sänktes liksom på kommando mot jorden. Hälsningen besvarades vänligt, och de unga damernas blickar flögo hastigt öfver alla dessa förbindligt småleende ansikten. Riktigt. Där funnos verkligen tre obekanta herrar och det rätt stiliga till på köpet. Systrarna sågo ofrivilligt på hvarandra, och deras redan förut goda färg blef möjligen ännu en schattering djupare.

Lyckligtvis gaf tåget nu ankomstsinal, och allas uppmärksamhet vände sig nu åt detta håll. Snart syntes Axels glada ansikte i ett fönster, och några ögonblick därefter var han hos de sina, omfamnad och kringklappad. Sedan detta var öfverstökadt, gick han bort till herrarne, där han äfven på det hjärtligaste välkomnades. Glada utrop och frågor haglade.

»Och där ha vi ju er, I vattmän,» utropade han, då han fick syn på sina Stockholmsvännerna, hvilka dragit sig något åt sidan för att låta hans gamla bekanta få försteget. »Nå, hur finna ni er? Hvad tycka ni om Storeby? Och Finnsbo?»

Ja, där hade de ännu inte varit. »Äro ni rent befängda? Ha ni varit här i öfver fjorton dagar och ännu inte framfört mina hälsningar hem? Kanske ni inte ens känner min familj?»

Nej, de hade ej haft tid. Jägmästaren hade varit ute på mätningar, doktorn och notarien upptagna af brådskande sysselsättningar.

»Nå, så skall då minsant inte fem minuter gå förbi, innan ni åtminstone blifvit bekanta med hvarandra,» sade Axel i bestämd ton, fattade doktors arm och förde honom fram till familjen. De öfriga följde.

Presentation och utbyte af artighetsbetygelser. Man följdes åt genom stationshuset, och vid äsynen af vursten utropade Axel: »Följ med oss hem nu. Det är ju god plats.»

Nej, det kunde de då inte. De hade göromål,

och det var blott för att hälsa på Axel, som de slitit sig lösa en stund.

»Nå, så åt middag hos oss i morgon,» sade brukspatronen vänligt. »Jag skall skicka vagn efter herrarne. Ni kunna då få språka i lugn med min son och dessutom taga Finnsboda i betraktande. Man påstår det skall vara värdt att se,» tillade han med en smula själfbelåtenhet.

De tackade, lofvade komma, och inom några minuter var det ställiga ekipaget försvunnet.

Ehuru Axel hade mycket att syssla med efter hemkomsten från sin årslånga bortvaro, försummade han likväl ej att före vännernas ankomst utföra sin skälmska plan och den för hvar och en af systrarna särskildt. Han hade också den stora tillfredsställelsen att se, huru ungdomen efter middagen, liksom genom en tyst öfverenskomelse, ordnade sig par om par.

Doktorn satt lugnt kvar på verandan, njutande sin fina cigarr och läppjande på ett glas likör. Axel bragte å bane frågan om olika måltidstimmar, hvarifrån öfvergången var lätt till de olika sätt, hvarpå måltider böra anrättas, mat och dryck. Och i alla dessa ämne yttrade sig Elsa, som sysselsatte sig med ett handarbete, med intresse och en förvånande sakkännedom, som hänryckte den inbitne gurmanden.

Några ord, som jägmästaren fällde om det måleriska i det stora vattenfallet ofvanom bruket, gäfvu Siri anledning att öppna ett samtal om skön konst, hvari Bäck med iver deltog. Då Axel sedan föreslog henne att visa sin kavalerien den ganska rikhaltiga taflesamlingen, begäfvu de sig genast af, och man hörde då och då genom de öppna fönsterna utrop af förtjusning öfver de skatter, som samlats under generationer.

Anna stod en stund lutad mot en af pelarne och lyssnade med ett något öfverlägset leende till det lifliga prat, som sorlade omkring henne. Slutligen tycktes hon icke uthärdade längre, utan gick långsamt utför trappan, som förde ned i trädgården, sedan hon först med en half blick uppmant den bakom henne stående notarien att göra sällskap. De stannade ett ögonblick för att se på guldfiskarne i bassängen och fortsatte sedan in i en skuggig gång. Något verkligt samtal ville dock ej taga fart, och de började hvar för sig undra, om ej betydlig öfverdrift legat i Axels berömmande omdömen om dem. Slutligen bröt Anna isen genom att direkt kasta sig in i ämnet.

»Tycker ej notarien,» sade hon helt tvärt, »att det är besynnerligt, huru personer med bildning och intelligens kunna finna nöje i att tala om sådana saker, som vi nyss hört?»

»Hm...» lät det från den något förbluffade unge mannen.

(Forts.)

Percy F. Luck & C:os Handelsaktiebolag, den högt aktade och i sitt slag förnämsta firmen härstädes, utsänder under innevarande månad nr 2 af den serie priskuranter öfver sitt synnerligen rikhaltiga och i allo utmärkta lager af specier och konserver m. m., som firman sist. höst började publicera i Idun. Omslaget till priskuranten följer redan med detta nummer, hvarest med de båda nästkommande numren af Idun kommer att följa den egentliga priskuranten. Genom att sammansjoga och bevara priskuranten i dess helhet erhåller hvarje husmoder en synnerligt fullständig och god hjälpredda beträffande priser m. m. inom denna bransch. Och då härtill kommer, att vi hafva fullgoda skäl att rekommendera denna firma såsom förande utslutande de bästa varor, taga vi för gifvet, att våra husmodrar både i hufvudstaden och landsorten skola finna det förenligt med eget intresse att från Percy F. Luck & C:os Handelsaktiebolag rekvirera sina behof i specier och konserverbranschen.

Innehållsförteckning.

Augusta Lundin. (Med porträtt.) — Själbeherskning; af E. Z. — Stackars barn; ögonblicksbilder af Ludvig Roman. — Hvem har rätt; en fråga för våra baldrottingar af J. D-f. — Värkänning; poem af Octavio Beer. — I »damernas parad»; paristeckningar för Idun af Alvar Arfwidsson. I. (Med porträtt.) — Tre systrar; en samsaga berättad af Vilma Lindhé. (Forts.) — Akta planschverk och böcker; af Maria Nyström. — Ur notisboken. — Teater och musik. — Idealerna; berättelse af C. O. Gumælius. Bel. med hedersomnäm. vid Iduns stora pristäffing. (Forts.)